

Algas nodokļu plaisa lēnām, bet stabili samazinās

Publicēts: 06.09.2021.

[Nozares ziņas](#)

Valsts ieņēmumu dienests (VID) jau piekto gadu veic nedeklarētās darba samaksas jeb tā saucamās “aplokšņu algas” nodokļu plaisas novērtējumu. Nodokļu plaisa ir nedeklarētās un deklarētās, bet nesamaksātās nodokļu summas attiecība pret potenciālo nodokļu masu, kas tiktu aprēķināta un iekasēta ar nosacījumu, ka visi nodokļu maksātāji pilnā apmērā izpilda savas nodokļu saistības. Jaunākais VID veiktais algas nodokļu – valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) un iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) – plaisas novērtējums par 2020.gadu kopumā liecina, ka algas nodokļu plaisai ir tendence lēnām, taču neatlaidīgi samazināties jau kopš 2016.gada.

Plaisas samazināšanos sekmē dažādi makroekonomiskie faktori, tāpat arī pozitīvi to ietekmē uzņēmēju iniciatīva un aktīvā, uz pašsakaršanos un iesaistīšanos cīņā ar ēnu ekonomiku vērsta rīcība. Saskaņā ar VID novērtējumu 2020.gadā VSAOI un IIN plaisa ir samazinājusies par 0,4 procentpunktiem salīdzinot ar 2019.gadu (2020.gadā VSAOI plaisa veidoja 16,8%, 2019.gadā – 17,2%, savukārt IIN plaisa 2020.gadā veidoja 16,9%, 2019.gadā – 17,3%).

Pozitīvi vērtējams ir tas, ka būtiski mazinājusies nedeklarētā VSAOI summa, proti, ja 2019. gadā netika deklarēti 479,31 miljons eiro, tad 2020.gadā nedeklarētā VSAOI summa ir sarukusi līdz 445,23 miljoniem eiro. Arī nedeklarētā IIN apjoms ir samazinājies, proti, ja 2019.gadā netika deklarēti 218,94 miljoni eiro, tad 2020.gadā - 198,14 miljoniem eiro.

Novērtējot VSAOI un IIN plaisas apjomu, vispirms tiek novērtēts arī nedeklarētās darba samaksas (“aplokšņu algas”) apmērs.

Kopumā salīdzinoši būtiskākie nedeklarētās darba samaksas īpatsvara uzlabojumi novērojami ar būvniecību saistītajās nozarēs, kas iespējams saistīts ar Vienotās elektroniskās darba laika uzskaites datubāzes ieviešanu un būvniecības nozarē noslēgtās ģenerālvienošanās darbības rezultātā.

Lai gan nedeklarētās darba samaksas saņēmēju skaits visos Latvijas reģionos ir diezgan līdzīgs, tomēr visbiežāk darba samaksa netiek deklarēta Rīgā (32,1%) un Pierīgā (30,4%).

Visbiežāk nedeklarētu darba samaksu saņem darbinieki tādās profesijās kā uzņēmumu vadītājs, kravas automobiļa vadītājs, pārdevējs, būvstrādnieks un grāmatvedis. Visbiežāk nedeklarētās darba samaksas risks tika novērots darba ņēmējiem, kuru vecums ir no 55 līdz 64 gadiem.

Algas nodokļu plaisas samazināšanos pēdējo gadus ir sekmējuši vairāki faktori. Kopumā to pozitīvi ir ietekmējusi sadarbība ar VID, kā arī normatīvo aktu un administratīvo procedūru izmaiņas, kas ieviestas ēnu ekonomikas apkarošanas plāna ietvaros. Algas nodokļu plaisu ir mazinājuši arī VID īstenotie preventīvie un uzraudzības pasākumi.

Ar VID veikto nedeklarētās darba samaksas (“aplokšņu algas”) vispārējā nodokļu režīmā strādājošiem un tās radīto nodokļu plaisu aicinām iepazīties VID tīmekļvietnes sadaļā “[Par mums/Nozaru statistika/Nodokļu plaisu apmēri](#)”.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/algas-nodoklu-plaisa-lenam-bet-stabili-samazinas>